

T.C.
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
HAMİDİYE HEMŞİRELİK FAKÜLTESİ

2018-2019 AKADEMİK YILI
PROGRAM YETERLİLİKLERİNE ULAŞMA
DÜZEYLERİNE İLİŞKİN ÖZ DEĞERLENDİRME
RAPORU

KASIM, 2019

ÖNSÖZ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi, 27/03/2015 tarihli ve 6639 sayılı Kanun ile İstanbul'da Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane (Haydarpaşa) Külliyesinde kurulmuştur. Fakültemiz 2016-2017 eğitim-öğretim yılından itibaren lisans ve lisansüstü eğitime başlamıştır. Fakültemizin kuruluşunda Türkiye Yüksek Öğretim Yeterlikler Çerçevesi'nde (TYYÇ) eğitim amaçlarına uyumlu bir sistematik ile 17 maddeden oluşan program yeterlikleri belirlenmiştir. Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği'nin (HEPDAK) hemşirelik eğitim programları için akreditasyon, değerlendirme ve bilgilendirme çalışmalarını lisans eğitimi programında uygulamak amacıyla fakültemizde Kalite, Akreditasyon ve Değerlendirme Komisyonu (KADAK) 18 Aralık 2018 tarihinde kurulmuştur.

KADAK çalışmaları doğrultusunda, program yeterliklerinin HEPDAK çıktıları ve diğer yeterlikler çerçevesi ile uyum sağlaması açısından program yeterliklerini güncellemesi gereksinimi ortaya çıkmıştır. Program yeterliklerinin belirlenmesine rehber olmak üzere sağlık bakım gereksinimlerinin karşılanmasında hemşirenin sahip olması beklenen özelliklere ilişkin iç ve dış paydaşların görüşlerinin belirlenmesi amacıyla 27 Mart 2019 tarihinde Hemşirelik Eğitimi Çalıştayı gerçekleştirilmiştir.

Çalıştay sonuçları sonrası Hemşirelik Ulusal Eğitim Çekirdek Programı (HUÇEP), TYYÇ hedefleri (72 Sağlık Temel Alanı, 6. Düzey), HEPDAK Lisans Programı çıktıları ile Hamidiye Hemşirelik Fakültesi Program Yeterliklerinin uyumlu olması için çalışmalar başlatılmıştır. Ayrıca 2 Mayıs 2007 tarihli Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 8 Mart 2010 tarihli Hemşirelik Yönetmeliği, 19 Nisan 2011 tarihli Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ve ekleri ile, Türk Hemşireler Derneği (THD) Hemşireler İçin Etik İlke ve Sorumluluklar, Ülke gereksinimlerini belirlemek için Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Sağlık ve Sosyal Koruma Konularına Göre İstatistikler 2017 ve Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2014 yılı verileri rehber alınmıştır. Tüm bu çalışmalar sonucu 2 Mayıs 2018 tarihinde Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi program yeterlikleri 11 madde olarak güncellenmiştir.

Fakültemizde KADAK komisyonu tarafından program yeterliklerinin değerlendirmek üzere ölçme-değerlendirme sistemi oluşturulmuştur. Bu sistemde dersi alan öğrenciler tarafından dersin öğrenim hedefleri, kuramsal, laboratuvar ve klinik uygulamalar değerlendirilmektedir. Ayrıca tüm öğrencilerin program yeterliklerine ulaşma düzeyi belirlenerek, program yeterlikleri içinde yer alan anahtar kelimelerin değerlendirilmesinde de çeşitli ölçeklerden yararlanılmaktadır.

Öğrencilerin program çıktılarına ulaşma düzeylerinin belirlenmesi öğrenci merkezli yaklaşımla eğitimdeki boşlukların değerlendirilmesine ve eğitim programının güncellenmesine katkı sağlamaktadır. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin 2018-2019 eğitim-öğretim yılı sonunda program yeterliklerine ulaşma düzeylerinin, bireysel yenilikçilik, eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, yaşam boyu öğrenme becerileri ile hasta güvenliği ve profesyonel değerlerin ve tutumlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Elde edilen veriler tüm öğretim elemanları ile paylaşılarak önerileri alınmış, yeni eğitim-öğretim yılında yapılması gereken çalışmalar planlanmıştır.

Bu bağlamda, bu bilgilerin uygulamaya aktarılması ve hemşirelik eğitiminin güncellenmesi amacıyla oluşturduğumuz bu öz değerlendirme raporunu sizlerle paylaşmaktan büyük mutluluk duyuyoruz.

HAZIRLAYAN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Merdiye ŞENDİR

Kalite, Değerlendirme ve Akreditasyon Komisyonu (KADAK)

Prof. Dr. Semiha AKIN

Doç. Dr. Arzu Kader HARMANCI SEREN

Dr. Öğr. Üyesi Eda AKTAŞ

Dr. Öğr. Üyesi Gül DİKEÇ

Dr. Öğr. Üyesi Elif DÖNMEZ

Dr. Öğr. Üyesi Elif GEZGİNCİ

Dr. Öğr. Üyesi Demet İNANGİL

Dr. Öğr. Üyesi Yeliz DOĞAN MERİH

Araş. Gör. İlayda TÜRKOĞLU

Fakülte Sekreteri İbrahim BAYSAL

Öğrenci Temsilcisi Ensar DİKGÖZ

Program Yeterliklerine İlişkin Verilerin İstatistiksel Analizi

Doç. Dr. Arzu Kader HARMANCI SEREN

Dr. Öğr. Üyesi Melike DİŞSİZ

Dr. Öğr. Üyesi Merve KOLCU

Araş. Gör. Dr. Elif BÜLBÜL

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
1. Lisans Programı Yeterliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Sonuçlar	5-13
2. Sınıf Ortamında ve Klinik Ortamda Hasta Güvenliği Tutumlarına İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları	14-16
3. Bireysel Yenilikçilik Ölçeği Puanlarına İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları	17-18
4. Entelektüel ve Bilişsel Eleştirel Düşünme Düzeylerine İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları	19-20
5. Problem Çözme Becerilerine İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları	21-24
6. İletişim Becerilerine İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları	25-27
7. Profesyonel Değerlere İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları	28-29
8. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları	30-32

1. Lisans Programı Yeterliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin

Öz Değerlendirme Sonuçları

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi Lisans Programını tamamlayarak mezuniyet aşamasına gelmiş öğrencinin ulaşması hedeflenen toplam 11 madde program yeterliği Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Lisans Programı Yeterlikleri

Bu programda mezuniyet aşamasına geçmiş öğrenci:	
PY1	Birey, aile ve toplumun sağlık bakımı gereksinimlerinin karşılanmasında mesleki rol ve sorumluluklarını yerine getirebilmek için gerekli temel bilgiye sahiptir.
PY2	Sağlıklı / hasta bireyin hakları ve güvenliği ile birlikte kendisinin yasal sorumluluklarını bilir.
PY3	Uygulamalarında bilimsel bilgi ile birlikte gelişen teknoloji ve yenilikçi yaklaşımları kullanır.
PY4	Bütüncül felsefe ve hemşirelik süreci doğrultusunda sağlık bakımı sunar.
PY5	Sağlık bakım ekibi ve diğer disiplinler ile iş birliği içinde çalışır.
PY6	Hemşirelik uygulamalarında eleştirel düşünme ve sorun çözme becerilerini kullanır.
PY7	Birey, aile, toplum ve ekip üyeleri ile etkili biçimde yazılı ve sözlü iletişim kurma becerisine sahiptir.
PY8	Mesleki rol ve sorumluluklarını etik ilke ve değerler doğrultusunda yerine getirir.
PY9	Sağlık hizmetlerinin kalitesinin artırılmasına ve hemşirelik mesleğinin gelişimine katkı sağlayacak etkinliklerde sorumluluk alır.
PY10	Yaşam boyu öğrenme becerisine sahiptir.
PY11	Alanı ile ilgili bilimsel bilgiye ulaşabilecek düzeyde en az bir yabancı dili kullanır.

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında öğrencilerden her bir program yeterliğini 5’li likert tipi dereceleme [“Kesinlikle Katılmıyorum” 1 puan, “Katılmıyorum” 2 puan, “Kararsızım” 3 puan, “Katılıyorum” 4 puan, “Kesinlikle Katılıyorum” 5 puan] ölçeği üzerinden değerlendirmeleri istendi.

Öğrencilerin 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Program Yeterliklerine Ulaşma Düzeylerine İlişkin Öz Değerlendirme sonuçları Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Öğrencilerin Program Yeterliklerine Ulaşma Düzeylerine İlişkin Öz Değerlendirmesi

	Birinci Sınıf^a (n=70)	İkinci Sınıf^b (n=87)	Üçüncü Sınıf^c (n=70)	Toplam	İstatistiksel Analiz
Program Yeterlikleri	<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	
1. Birey, aile ve toplumun sağlık bakımı gereksinimlerinin karşılanmasında mesleki rol ve sorumluluklarını yerine getirebilmek için gerekli temel bilgiye sahiptir.	4,24 ± 0,52	3,94 ± 0,90	3,84 ± 0,97	4,00 ± 0,84	F=4,441 p=0,013** a>c
2. Sağlıklı / hasta bireyin hakları ve güvenliği ile birlikte kendisinin yasal sorumluluklarını bilir.	4,15 ± 0,67	3,81 ± 0,90	3,84 ± 0,98	3,92 ± 0,87	F=3,481 p=0,032* a>b
3. Uygulamalarında bilimsel, kanıt temelli ve güncel bilginin yanı sıra gelişen teknolojiyi ve yenilikçi yaklaşımları kullanır.	4,07 ± 0,66	3,82 ± 0,82	3,82 ± 0,97	3,90 ± 0,83	F=2,073 p=0,128
4. Bütüncül felsefe ve hemşirelik süreci doğrultusunda sağlık bakımı sunar.	4,22 ± 0,68	3,83 ± 0,86	3,98 ± 0,84	4,00 ± 0,81	F=4,570 p=0,011** a>b
5. Sağlık bakım ekibi ve diğer disiplinler ile iş birliği içinde çalışır.	4,22 ± 0,68	3,87 ± 0,89	4,04 ± 0,80	4,03 ± 0,81	F=3,734 p=0,025** a>b
6. Hemşirelik uygulamalarında eleştirel düşünme ve sorun çözme becerilerini kullanır.	4,25 ± 0,58	3,89 ± 0,83	4,02 ± 0,77	4,04 ± 0,75	F=4,541 p=0,012** a>b
7. Birey, aile, toplum ve ekip üyeleri ile etkili biçimde yazılı ve sözlü iletişim kurma	4,24 ± 0,60	3,91 ± 0,89	3,97 ± 0,83	4,03 ± 0,80	F=3,542 p=0,031*

becerisine sahiptir.						a>b
8.Mesleki rol ve sorumluluklarını etik ilke ve değerler doğrultusunda yerine getirir.	4,28 ± 0,70	3,94 ± 0,82	4,04 ± 0,84	4,07 ± 0,80	F=3,713	p=0,026* a>b
9.Sağlık hizmetlerinin kalitesinin artırılmasına ve hemşirelik mesleğinin gelişimine katkı sağlayacak etkinliklerde sorumluluk alır.	4,22 ± 0,66	3,91 ± 0,86	3,95 ± 0,80	4,02 ± 0,79	F=3,361	p=0,036* a>b
10.Yaşam boyu öğrenme becerisine sahiptir.	4,34 ± 0,56	4,04 ± 0,76	3,94 ± 0,84	4,10 ± 0,75	F=5,633	p=0,004** a>b>c
11.Alanı ile ilgili bilimsel bilgiye ulaşabilecek düzeyde en az bir yabancı dili kullanır.	3,92 ± 0,87	3,73 ± 0,95	3,68 ± 0,86	3,77 ± 0,90	F=1,434	p=0,241

*p < 0,05; **p < 0,01; F: One-Way ANOVA testi

PY1. Birey, aile ve toplumun sağlık bakımı gereksinimlerinin karşılanmasında mesleki rol ve sorumluluklarını yerine getirebilmek için gerekli temel bilgiye sahiptir.

PY1 kodlu program yeterliği maddesinin puan ortalaması 4,00 ± 0,84 olarak belirlenmiştir. Sınıflara göre program yeterliği puan ortalamaları karşılaştırıldığında, birinci sınıf öğrencilerinde PY1 kodlu program yeterliği puan ortalamalarının üçüncü sınıflara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (p < 0,05).

PY2. Sağlıklı / hasta bireyin hakları ve güvenliği ile birlikte kendisinin yasal sorumluluklarını bilir.

PY2 kodlu program yeterliği maddesinin puan ortalaması 3,92 ± 0,87 olarak belirlenmiştir. Sınıflara göre program yeterliği puan ortalamaları karşılaştırıldığında, birinci sınıf öğrencilerinde PY2 kodlu program yeterliği puan ortalamalarının ikinci sınıflara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (p < 0,05).

Bulguların Yorumu

- PY2 kodlu program yeterliği maddesi yasalar ile ilgili olduğu için öğrenciler için karmaşık gelmiş olabilir. Elde edilen puanının düşük olması ilgili maddenin karmaşıklığı ile ilişkilendirilebilir. Ayrıca öğrencilerin henüz Hemşirelikte Yönetim dersini almamış olmaları da bu sonucu etkilemiş olabilir.

Bulgulara İlişkin Öneriler

- Öğrencilerin sağlıklı / hasta bireyin hakları ve güvenliği ile ilgili bilimsel etkinliklere katılımları sağlanabilir.
- Öğrenciler ile birlikte sağlıklı / hasta bireyin hakları ve güvenliği ile ilgili bilimsel etkinlik düzenlenebilir.

PY3. Uygulamalarında bilimsel bilgi ile birlikte gelişen teknoloji ve yenilikçi yaklaşımları kullanır.

PY3 kodlu program yeterliği maddesinin puan ortalaması $3,90 \pm 0,83$ olarak belirlenmiştir. Sınıflara göre program yeterliği puan ortalamaları karşılaştırıldığında, sınıflara göre “PY3” kodlu program yeterliği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0,05$).

Bulguların Yorumu

- PY3 madde puanının düşük olması ilgili yeterliğin oldukça uzun ve karmaşık olmasıyla ilişkilendirildi. Bu kapsamda orijinal hali “*Uygulamalarında bilimsel, kanıt temelli ve güncel bilginin yanı sıra gelişen teknolojiyi ve yenilikçi yaklaşımları kullanır.*” şeklinde olan 3.program yeterliği maddesi “*Uygulamalarında bilimsel bilgi ile birlikte gelişen teknoloji ve yenilikçi yaklaşımları kullanır.*” şeklinde düzeltilti.

Bulgulara İlişkin Öneriler

- Hemşirelik bakımında inovatif uygulamalar konusunda çalışmalar yapmaları ve inovatif hemşirelik uygulamaları konusunda bilimsel etkinliklere katılımları desteklenebilir.

PY4. Bütüncül felsefe ve hemşirelik süreci doğrultusunda sağlık bakımı sunar.

PY4 kodlu program yeterliği maddesinin puan ortalaması $4,00 \pm 0,81$ olarak belirlenmiştir. Sınıflara göre program yeterliği puan ortalamaları karşılaştırıldığında, birinci sınıf öğrencilerinde PY4 kodlu program yeterliği puan ortalamalarının ikinci sınıflara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$).

Bulgulara İlişkin Öneriler

- Mevcut çalışmaların sürdürülmesi önerilir.

PY5. Sağlık bakım ekibi ve diğer disiplinler ile iş birliği içinde çalışır.

PY5 kodlu program yeterliği maddesinin puan ortalaması $4,03 \pm 0,81$ olarak belirlenmiştir. Sınıflara göre program yeterliği puan ortalamaları karşılaştırıldığında, birinci sınıf öğrencilerinde PY5 kodlu program yeterliği puan ortalamalarının ikinci sınıflara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$).

PY6. Hemşirelik uygulamalarında eleştirel düşünme ve sorun çözme becerilerini kullanır.

PY6 kodlu program yeterliği maddesinin puan ortalaması $4,04 \pm 0,75$ olarak saptanmıştır. Sınıflara göre program yeterliği puan ortalamaları karşılaştırıldığında, birinci sınıf öğrencilerinde PY6 kodlu program yeterliği puan ortalamalarının ikinci sınıflara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$).

Bulgulara İlişkin Öneriler

- Öğrencilerin problem çözme becerilerini ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler planlanmalıdır. Hemşirelik sürecinin kullanılması, vaka çalışmaları ve senaryo çalışmalarının sürdürülmesi önerilmektedir.
- Öğrencilerinin problem çözme becerilerini geliştirmek için derslerde aktif öğrenme yöntemlerinden beyin fırtınası, yansıtıcı düşünme, SCAMPER gibi tekniklerin kullanılması önerilir.

- Eleştirel Düşünme seçmeli dersinin iki dönemde açılması ve öğrencilerin bu dersi seçmeleri konusunda teşvik edilmesi önerilir.

PY7.Birey, aile, toplum ve ekip üyeleri ile etkili biçimde yazılı ve sözlü iletişim kurma becerisine sahiptir.

PY7 kodlu program yeterliği maddesinin puan ortalaması $4,03 \pm 0,80$ olarak belirlenmiştir. Sınıflara göre program yeterliği puan ortalamaları karşılaştırıldığında, birinci sınıf öğrencilerinde PY7 maddesi puan ortalamalarının ikinci sınıflara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$).

Bulguların Yorumu

- Birinci sınıf öğrencilerinde PY7 maddesi puan ortalamalarının yüksek olmasının öğrencilerin birinci sınıfta yeni tamamlamış oldukları bir ders (Kişilerarası İlişkiler) ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Birinci sınıf müfredat programında (2018-2019 yılı) öğrencilerin aldıkları Kişilerarası İlişkiler dersinin başarı not ortalamasının (82.10) yüksek olması bu bulguyu desteklemektedir.

Bulgulara İlişkin Öneriler

- Öğrencilerin iletişim becerilerinin geliştirilmesi için klinik uygulamaların sürdürülmesi, mesleki ve teorik derslerde iletişim becerileri ile ilişkili konuların artırılması önerilmektedir.
- İletişim Becerileri Laboratuvarının 2019-2020 eğitim öğretim yılında uygulamaya geçirilmesi önerilmektedir.
- Derslerde yaratıcı dramın kullanılması önerilmektedir.
- Kişiler arası ilişkiler dersinde senaryo çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

PY8.Mesleki rol ve sorumluluklarını etik ilke ve değerler doğrultusunda yerine getirir.

PY8 kodlu program yeterliği maddesinin puan ortalamasının $4,07 \pm 0,80$ olarak belirlenmiştir. Sınıflara göre program yeterliği puan ortalamaları karşılaştırıldığında, birinci sınıf öğrencilerinde PY8 maddesi puan ortalamaları ikinci sınıflara göre daha yüksek saptanmıştır ($p < 0,05$).

Bulguların Yorumu

- Bu sonucun öğrencilerin bireysel özelliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bulgulara İlişkin Öneriler

- Mevcut çalışmaların sürdürülmesi önerilir.

PY9. Sağlık hizmetlerinin kalitesinin arttırılmasına ve hemşirelik mesleğinin gelişimine katkı sağlayacak etkinliklerde sorumluluk alır.

PY9 kodlu program yeterliği maddesinin puan ortalaması $4,02 \pm 0,79$ olarak belirlenmiştir. Sınıflara göre program yeterliği puan ortalamaları karşılaştırıldığında, birinci sınıf öğrencilerinde PY9 maddesi puan ortalamalarının ikinci sınıflara göre daha yüksek olduğu, ilgili maddeden en düşük puanı üçüncü sınıftaki öğrencilerin aldığı saptanmıştır ($p < 0,05$).

Bulgulara İlişkin Öneriler

- 2018-2019 yılında ikinci ve üçüncü sınıf olan öğrencilerin PY9 maddesi puan ortalamaları düşük olduğundan, yeni eğitim öğretim yılında üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine sağlık hizmetlerinin kalitesinin arttırılmasına ve hemşirelik mesleğinin gelişimine katkı sağlayacak etkinliklerde sorumluluk verilmelidir.

PY10. Yaşam boyu öğrenme becerisine sahiptir.

Program yeterliği maddeleri arasında en yüksek puanı PY10 kodlu yeterlik ($4,10 \pm 0,75$) almıştır. Birinci sınıf öğrencilerinde PY10 kodlu program yeterliği maddesinin en yüksek puanı aldığı, bunu ikinci ve üçüncü sınıftaki öğrencilerin izlediği saptanmıştır ($p < 0,05$).

Bulgulara İlişkin Öneriler

- Öğrencilerin eğitim sürecine dahil edilmesi gerekir. Bu yeterliğe yönelik okul çapında çok sayıda etkinlikler yapılmalıdır. Her bilim dalı bir dönemlik dersinde bu konularda en az 1-2 etkinlik düzenlemelidir.
- Öğrenciler dergilere, derneklere üye olmaları, kongre sempozyum gibi bilimsel toplantılara veya etkinliklere poster-sözel bildiri ile birlikte veya konuşmacı olarak katılmaları konusunda teşvik edilmelidir.
- Öğrenciler araştırmalara katılmaları, sempozyum düzenleme ya da özel günlerde (Dünya Diyabet Günü, Dünya Sigarayı Bırakma Günü vs.) etkinlikler düzenlemeleri konusunda teşvik edilmeli ve etkinlikler kaydedilmelidir.

PY11. Alanı ile ilgili bilimsel bilgiye ulaşabilecek düzeyde en az bir yabancı dili kullanır.

PY11 kodlu program yeterliği maddesinin puan ortalaması $3,77 \pm 0,90$ olarak belirlenmiştir. Puan değeriyle PY11 kodlu program yeterliği en düşük puanı alan madde olmuştur. Sınıflara göre program yeterliği (PY11) maddesi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0,05$).

Bulguların Yorumu

- Program yeterlikleri içerisinde en düşük puanın 11. program yeterliğine ait olduğu dikkat çekmektedir.

Bulgulara İlişkin Öneriler

- Öğrenciler yabancı dil becerilerini geliştirmeleri konusunda teşvik edilmelidir (İngilizce kursuna gitmesi için teşvik edilmesi).
- Öğrencilere her seçmeli derste en az iki yabancı makale çözümlemesi yapılabilir.
- Öğretim elemanları derslerinde öğrencilere dönem içinde en az bir kez yabancı dilde bir akademik makale vererek, bu makaleyi okumalarını ve derste tartışmalarını isteyebilirler.
- Hemşirelik Bakımı Yönetimi dersi için İngilizce literatür çevirisi yaptırılması önerilir.
- İngilizce film izletilmesi ve derslerde İngilizce sunumlara yer verilmesi önerilir.

Sonuç: Program yeterlikleri içerisinde en düşük puan 11. program yeterliğine ait olduğu görülmektedir. Öğrencilerin bu yeterliğe ulaşabilmeleri için bir yabancı dil kursuna teşvik edilmeleri önemlidir. Sınıf bazında program yeterlikleri değerlendirildiğinde, birinci sınıf öğrencilerinin program yeterliklerine ulaşma düzeyinin ikinci ve üçüncü sınıftaki öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 2). Bu sonuç öğrencilerin fakülteyi isteyerek tercih etme oranları ve bireysel özellikleri ile ilişkilendirilebilir. Birinci sınıf öğrencilerinin mesleğe ilişkin merak düzeylerinin yüksek olması ve uygulama alanında var olma istekleri öğrenme isteklerini artıran bir faktör de olabilir.

2. Sınıf Ortamında ve Klinik Ortamda Hasta Güvenliği Tutumlarına İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Hamidiye Hemşirelik Fakültesi Öğrencilerinin Sınıf Ortamında ve Klinik Ortamda Hasta Güvenliği Tutumlarına İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları Tablo 3'te verilmiştir (Ölçek kullanım izni alınmıştır).

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin 2018-2019 Eğitim Öğretim yılı sonunda yapılan sınıf ortamında ve klinik ortamda hasta güvenliğine ilişkin verilerinin analizinde, Sağlık Profesyonele Eğitiminde Hasta Güvenliği Anketi puan ortalamaları hesaplanmış ve ölçek puan ortalamaları sınıflara göre karşılaştırılmıştır.

Öğrencilerin sınıf ortamında ve klinik ortamda hasta güvenliğine ilişkin tutumları Sağlık Profesyonele Eğitiminde Hasta Güvenliği Anketi puan ortalamaları üzerinden incelendiğinde hem sınıf ortamında hem de klinikte alt boyut düzeyi puanlarının ölçek orta değeri olan 3,5 puanın üzerine çıktığı dikkat çekmektedir (Tablo 3 ve Grafik 1).

Ölçek puanları sınıflara göre karşılaştırıldığında, hem ölçek puanları hem de alt boyut puan ortalamaları düzeyinde gruplar (sınıflar) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0,05$) (Tablo 3).

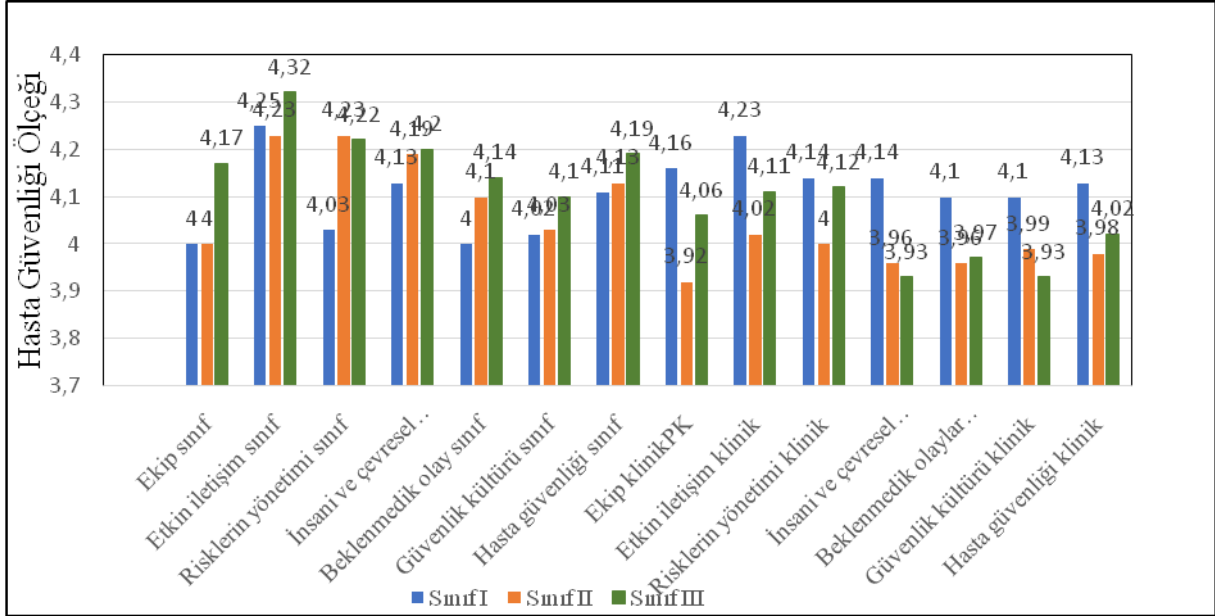
Tablo 3. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Öğrencilerin Sınıf Ortamında ve Klinik Ortamda Hasta Güvenliği Tutumlarına İlişkin Öz Değerlendirmeleri

	Sağlık Profesyonele Eğitiminde Hasta Güvenliği Anketi (H-PEPSS)	Birinci Sınıf (n=79)	İkinci Sınıf (n=86)	Üçüncü Sınıf (n=77)	Toplam (n=242)	İstatistiksel Analiz
Ortam		<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	
	Diğer sağlık çalışanları ile ekip halinde çalışma	4,16 ± 0,53	3,99 ± 0,82	4,13 ± 0,67	4,06 ± 0,10	F= 1,244 p= 0,291
Sınıf Ortamı	Etkili iletişim	4,25 ± 0,64	4,23 ± 0,80	4,23 ± 0,74	4,27 ± 0,05	F= 0,027 p= 0,973
	Güvenlik risklerinin yönetimi	4,03 ± 0,64	4,22 ± 0,78	4,23 ± 0,73	4,16 ± 0,11	F=1,292 p= 0,277

	İnsani ve çevresel faktörleri anlama	4,13 ± 0,53	4,19 ± 0,82	4,08 ± 0,59	4,17 ± 0,04	F= 0,446 p= 0,641
	Beklenmedik olayları ve neredeyse hataları tanıma müdahale etme, ortaya çıkarma	4,00 ± 0,59	4,10 ± 0,84	4,00 ± 0,57	4,08 ± 0,07	F= 0,483 p= 0,618
	Güvenlik kültürü	4,02 ± 0,59	4,03 ± 0,85	4,10 ± 0,72	4,05 ± 0,04	F= 0,424 p= 0,655
	Sınıf Ortamında Hasta Güvenliği toplamı	4,11 ± 0,50	4,13 ± 0,76	4,19 ± 0,58	4,14 ± 0,04	F= 0,117 p= 0,890
Klinik Ortamı	Diğer sağlık çalışanları ile ekip halinde çalışma	4,16 ± 0,57	3,90 ± 0,97	4,06 ± 0,73	4,05 ± 0,12	F= 1,176 P= 0,311
	Etkili iletişim	4,23 ± 0,57	4,02 ± 0,97	4,11 ± 0,89	4,12 ± 0,11	F= 0,939 p= 0,393
	Güvenlik risklerinin yönetimi	4,14 ± 0,48	4,00 ± 0,94	4,12 ± 0,84	4,09 ± 0,08	F= 0,465 p= 0,629
	İnsani ve çevresel faktörleri anlama	4,14 ± 0,55	3,96 ± 0,99	3,93 ± 0,88	4,01 ± 0,11	F= 1,918 p= 0,150
	Beklenmedik olayları ve neredeyse hataları tanıma müdahale etme, ortaya çıkarma	4,10 ± 0,54	3,96 ± 0,94	3,97 ± 0,79	4,01 ± 0,08	F= 1,306 p= 0,274
	Güvenlik kültürü	4,10 ± 0,55	3,99 ± 0,92	3,93 ± 0,81	4,01 ± 0,09	F= 2,116 p= 0,124
	Klinik Ortamında Hasta Güvenliği toplamı	4,13 ± 0,48	3,98 ± 0,87	4,02 ± 0,72	4,04 ± 0,08	F= 1,330 p= 0,267

F: One-Way ANOVA testi

Her bir alt boyuttan alınabilecek puan 1 ile 5 arasında değişmektedir. Her bir ölçek alt boyutundan alınan puanın artması hasta güvenliğine ilişkin tutumların arttığı şeklinde yorumlanmaktadır.

Grafik 1. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Hasta Güvenliği Ölçeği Puanları

Bulguların Yorumu

- Sağlık Profesyoneli Eğitiminde Hasta Güvenliği Anketi puan ortalamaları öğrencilerin hem sınıf ortamında hem de klinik ortamında alt boyut düzeyi puanlarının ölçek orta değeri olan 3,5 puanın üzerine çıktığı ve öğrencilerin hasta güvenliğine ilişkin olumlu tutumlara sahip oldukları söylenebilir [Madde puan aralığı: 1-5/ölçek orta değeri 2.5].
- Puan ortalamaları incelendiğinde, öğrencilerin Sınıf Ortamında Hasta Güvenliği boyutundan daha yüksek, Klinik Ortamda Hasta Güvenliği boyutundan ise daha düşük puan almış oldukları dikkat çekmektedir.
- Beklenilenin aksine, birinci sınıflarda Klinik Ortamda Hasta Güvenliği boyutu puan ortalamaları Sınıf Ortamında Hasta Güvenliği boyutu puan puanlarına kıyasla az da olsa yüksek çıkmıştır. Bu durumun aslında birinci sınıfların klinik uygulamaya çıkmayıp laboratuvar ve simülasyon çalışmalarından yola çıkarak böyle bir değerlendirme yapmış olmaları ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Bulgulara İlişkin Öneriler

- Hem sınıfta hem de klinikte öğrencilerin hasta güvenliğine ilişkin ulaşılmış oldukları olumlu tutumların korunması ve geliştirilmesi konusunda mevcut çalışmaların sürdürülmesi önerilir.
- Her anabilim dalı tarafından ders programının içerisine hasta ve çalışan güvenliğine yönelik en az bir konuya yer verilmesi önerilir.

3. Bireysel Yenilikçilik Özelliklerine İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Hamidiye Hemşirelik Fakültesi Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik Özelliklerine İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin 2018-2019 Eğitim Öğretim yılı sonunda yapılan bireysel yenilikçilik düzeylerine ilişkin verilerinin analizinde, Bireysel Yenilikçilik Ölçeği puan ortalamaları hesaplanmış ve ölçek puan ortalamaları sınıflara göre karşılaştırılmıştır (Ölçek kullanım izni alınmıştır).

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği puan ortalamaları birinci sınıf için $65,54 \pm 6,83$, ikinci sınıf için $63,96 \pm 8,95$, üçüncü sınıf için $67,16 \pm 8,10$ olarak bulunmuştur. Bireysel Yenilikçilik Ölçeği’ne göre yapılan değerlendirme Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin “Sorgulayıcı” grubunda yer aldıklarını göstermektedir (Tablo 4 ve Grafik 2).

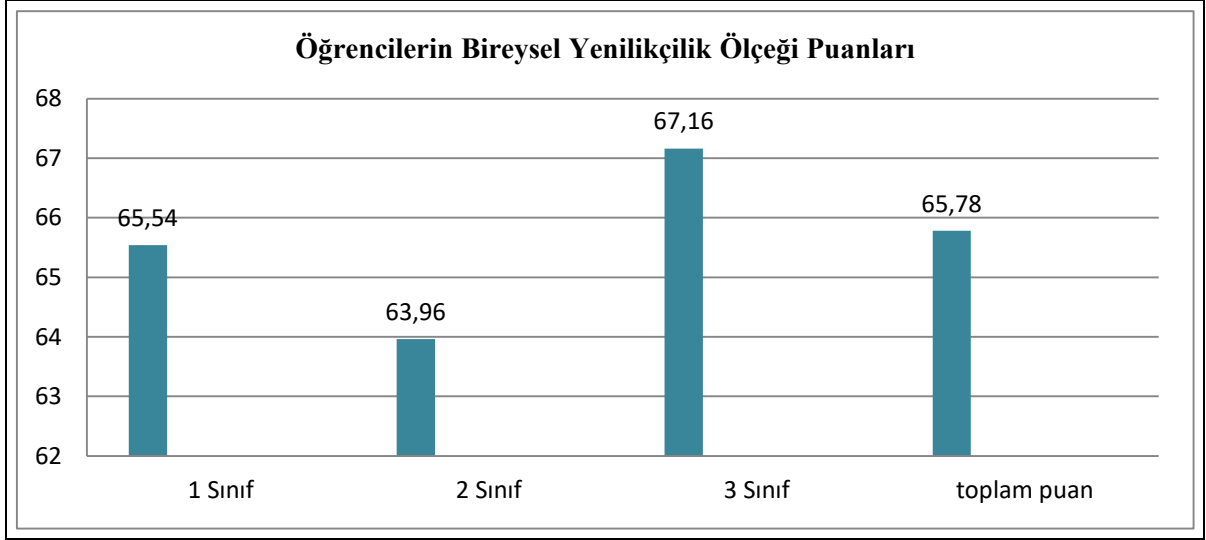
Bireysel Yenilikçilik Ölçeği puan ortalamaları öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre karşılaştırılmış olup, üçüncü ve ikinci sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Üçüncü sınıfların Bireysel Yenilikçilik Ölçeği puan ortalamaları ikinci sınıfların puan ortalamalarına göre daha yüksek bulunmuştur (Tablo 4).

Tablo 4. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Öğrencilerin Bireysel Yenilikçilik Düzeylerine İlişkin Öz Değerlendirmeleri

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği	Birinci Sınıf ^a	İkinci Sınıf ^b	Üçüncü Sınıf ^c	Toplam	İstatistiksel analiz
	(n=79)	(n=86)	(n=77)	(n=242)	
	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	
Ölçek toplam puanı	65,54 ± 6,83	63,96 ± 8,95	67,16 ± 8,10	65,78 ± 8,13	F= 3,413 p=0,035* c > b

F: One-Way ANOVA testi *p < 0,05

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği alt boyutları üzerinden değil, maddelerin bütünü üzerinden tek bir boyutta değerlendirilmektedir. Ölçek maddelerinin 11’i pozitif (1, 2, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 14, 16. ve 17. maddeler), 7’si negatif (5, 6, 9, 12, 13, 15. ve 18. maddeler) tir. Bireysel yenilikçilik puanı, pozitif maddelerden alınan toplam puandan negatif maddelerden alınan toplam puanın çıkarılmasıyla elde edilen puana 42 puan eklenmesiyle hesaplanır. Ölçekten en düşük 14, en yüksek 94 puan alınabilir.
Ölçek üzerinden hesaplanan puanlara göre bireyler, yenilikçilik durumlarına göre sınıflandırılır. Puan 80’in üstünde ise “Yenilikçi”, 69- 80 arasında ise “Öncü”, 57- 68 arasında ise “Sorgulayıcı”, 46 -56 arasında “Kuşkucu”, 46 puanın altında “Gelenekçi” olarak değerlendirilir.

Grafik 2. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Bireysel Yenilikçilik Ölçeği Puanları

Bulguların Yorumu

- Bireysel Yenilikçilik Ölçeği puan ortalamalarının üçüncü sınıf öğrencilerinde daha yüksek olmasının üç yıllık eğitim süresince kazandıkları teorik bilgiler ve klinik deneyimler ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.
- İkinci sınıftaki öğrencilerin Bireysel Yenilik Ölçeği'nden düşük puan almalarının nedenleri; 1) İkinci sınıfta öğrencilerin ilk kez klinik uygulama stajına çıkmaları ve 2) klinik uygulama alanına ve teknolojik gelişmelere adaptasyon sorunu yaşamaları ile ilgili olabilir. Bu kapsamda; ikinci sınıftaki öğrencilerin Bireysel Yenilik Ölçeği'nden düşük puan alma nedenlerinin uygulama alanıyla ilgili olup olmadığı ve teknolojik gelişmelere adaptasyon sorunu yaşayıp yaşamadıkları araştırılabilir.
- İkinci sınıfların Bireysel Yenilikçilik Ölçeği puan ortalamalarının düşük olması öğrencilerin bireysel özellikleriyle ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Bulgulara İlişkin Öneriler

- Öğrenciler 1. İnovatif Hemşirelik Öğrencileri Sempozyumuna dahil edebilir.
- Hemşirelikte İnovasyon seçmeli dersini tüm öğrencilerin alması sağlanabilir.
- 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılında ikinci sınıf öğrencileri bir teknoloji fuarına götürülebilir.

4. Entelektüel ve Bilişsel Eleştirel Düşünme Düzeylerine İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Hamidiye Hemşirelik Fakültesi Öğrencilerinin Entelektüel ve Bilişsel Eleştirel Düşünme Düzeylerine İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin 2018-2019 Eğitim Öğretim yılı sonunda yapılan entelektüel ve bilişsel eleştirel düşünme düzeylerine ilişkin verilerinin analizinde, puan ortalamaları hesaplanmış ve ölçek puan ortalamaları sınıflara göre karşılaştırılmıştır.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin Entelektüel ve Bilişsel Eleştirel Düşünme alt boyutu puan ortalamaları incelendiğinde, öğrencilerin entelektüel ve bilişsel eleştirel düşünme becerileri puan ortalama değeri $128,97 \pm 3,98$ bulunmuştur (Tablo 5 ve Grafik 3).

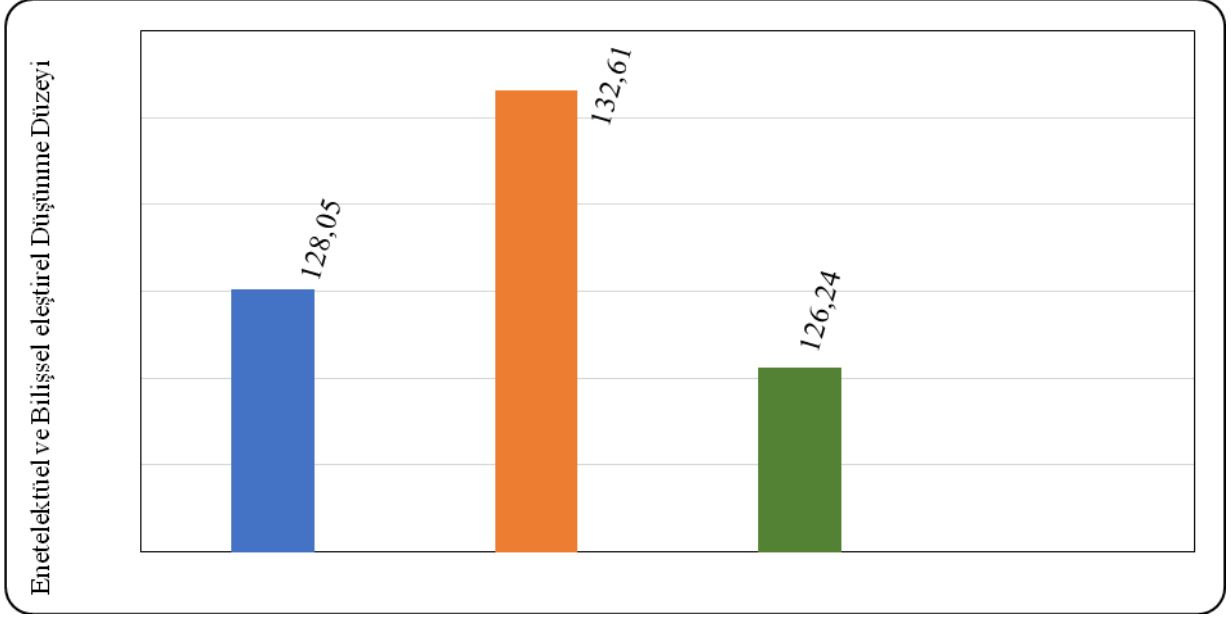
Yapılan karşılaştırmalarda sınıflara göre Entelektüel ve Bilişsel Eleştirel Düşünme alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0,05$). Gruplar arasında puan ortalamaları yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamasına karşın, en yüksek puanı ikinci sınıfların, en düşük puanı ise üçüncü sınıfların aldıkları belirlenmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Öğrencilerin Entelektüel ve Bilişsel Eleştirel Düşünme Düzeylerine İlişkin Öz Değerlendirmeleri

Hemşireler için Klinik Uygulamada Eleştirel Düşünme Ölçeği	Birinci Sınıf ^a	İkinci Sınıf ^b	Üçüncü Sınıf ^c	Toplam	İstatistiksel Analiz
	(n=79)	(n=86)	(n=77)	(n=242)	
	<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	
Entelektüel ve Bilişsel Eleştirel Düşünme alt boyutu	128,05±32,01	132,61±25,65	126,24±31,22	128,97 ± 3,98	F = 0,880 p = 0,416

F: One-Way ANOVA testi

Ölçek alt boyut puanı 44 ile 176 arasında değişmektedir, orta değeri 132 puandır. Ölçek alt boyut puan değerinin artması entelektüel ve bilişsel eleştirel düşünme becerilerinin arttığı şeklinde yorumlanır.

Grafik 3. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Entelektüel ve Bilişsel Eleştirel Düşünme Alt Boyutu Puanları

Bulguların Yorumu

- Hemşireler için Klinik Uygulamada Eleştirel Düşünme Ölçeği Entelektüel ve Bilişsel Eleştirel Düşünme boyutu puan ortalamaları incelendiğinde, öğrencilerin entelektüel ve bilişsel eleştirel düşünme becerilerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir [Puan aralığı: 44-176 / ölçek orta değeri 110 puan].
- Ölçek orta değeri olan 132 puanının üzerine sadece ikinci sınıf öğrencilerinin çıktığı, birinci ve üçüncü sınıf öğrencilerin orta değer çok az da olsa altında kaldıkları görülmektedir. Müfredatta ikinci sınıfta seçmeli ders “*Eleştirel Düşünme*” dersinin verildiği görülmektedir (“*Eleştirel Düşünme*” dersinden ikinci sınıfların başarı ortalaması: 80,6 olarak belirlenmiştir). İkinci sınıflar lehine oluşan bu fark, ikinci sınıfta olup seçmeli ders olarak *Eleştirel Düşünme* dersini almış olan öğrencilerden kaynaklanmış olabilir.

Bulgulara İlişkin Öneriler

- Özellikle 4. sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünce becerisinin geliştirilmesine yönelik bir bilimsel etkinlik ya da ders konulmalıdır.
- Tüm sınıflarda teorik ve uygulamalı eğitimde öğrencilerin entelektüel ve bilişsel eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik derslerin/konuların verilmeye devam edilmesi önerilir.

5. Problem Çözme Becerilerine İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları

2018-2019 Eğitim Öğretim yılı sonunda Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin problem çözme becerilerini değerlendirmede Problem Çözme Envanteri'nden yararlanılmıştır. Ölçeği geliştiren araştırmacıya ulaşamamış olup ölçek Öner N. Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testlerden Örnekler. Boğaziçi Üniversitesi Yayinevi, 2006 kaynağından alınarak kullanılmıştır.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin 2018-2019 Eğitim Öğretim yılı sonunda yapılan problem çözme becerilerine ilişkin verilerinin analizinde, Problem Çözme Envanteri puan ortalamaları hesaplanmış ve ölçek puan ortalamaları sınıflara göre karşılaştırılmıştır.

Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin Problem Çözme Envanteri toplam ölçek puan ortalamaları birinci sınıf $84,8 \pm 14,97$, ikinci sınıf $78,10 \pm 15,85$, üçüncü sınıf $87,95 \pm 14,01$ olarak bulunmuştur (Tablo 6 ve Grafik 4).

Yapılan karşılaştırmalarda ise sınıflara göre Problem Çözme Envanteri'nin *Problem Çözme Yeteneğine Güven* alt boyutu, *Yaklaşma Kaçınma Biçimi* alt boyutu ve toplam ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p < 0,05$). Üçüncü sınıfların *Problem Çözme Yeteneğine Güven* alt boyutu, *Yaklaşma Kaçınma Biçimi* alt boyutu ve toplam ölçek puanları birinci sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Sınıflara göre ölçeğin *Kişisel Kontrol* alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0,05$) (Tablo 6).

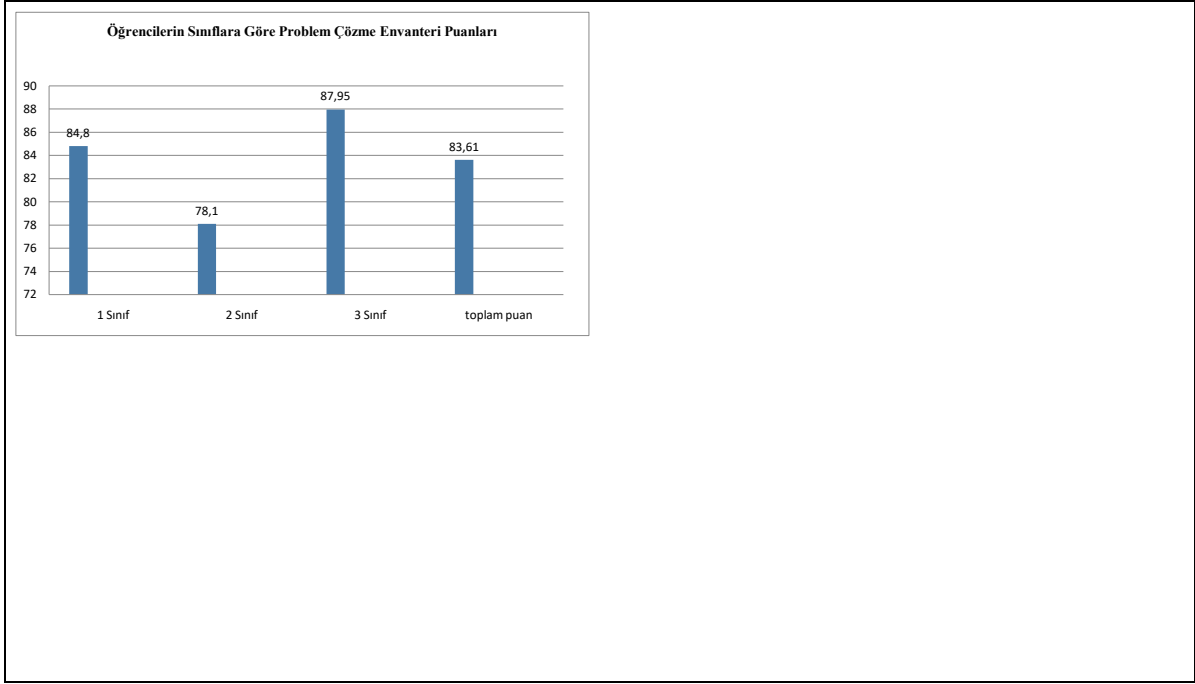
Tablo 6. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Öğrencilerin Problem Çözme Envanteri'ne İlişkin Öz Değerlendirmeleri

Problem Çözme Envanteri	Birinci	İkinci	Üçüncü	Toplam	İstatistiksel Analiz
	Sınıf ^a (n=79)	Sınıf ^b (n=86)	Sınıf ^c (n=77)		
	<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	
Problem Çözme Yeteneğine Güven	29,85 ± 7,99	26,71 ± 7,91	31,40 ± 6,65	29,28 ± 7,77	F= 6,846 p=0,001** c>a
Yaklaşma Kaçınma Biçimi	45,12 ± 9,42	40,63 ± 9,16	46,17 ± 9,32	43,90 ± 9,57	F= 7,127 p=0,001** c>a
Kişisel Kontrol	19,88 ± 2,58	19,36 ± 3,50	19,55 ± 2,93	19,60 ± 3,02	F= 0,557 p=0,574
Problem Çözme Envanteri toplam puanı	84,8 ± 14,97	78,10 ± 15,85	87,95 ± 14,01	83,61± 14,02	F= 8,484 p= 0,000*** c>a

F: One-Way ANOVA testi, **p < 0,01 *** p < 0,001

Problem Çözme Envanteri üç alt boyuttan oluşmaktadır. Kişinin yeni problemleri çözmeye yeteneğine olan inancını ifade eden "problem çözmeye yeteneğine güven", gelecekte başyürmek için ilk problem çözmeye çabalarını yeniden gözden geçirmek ve değişik alternatif çözümler için aktif bir biçimde araştırma yapmayı ifade eden "yaklaşma-kaçınma biçimi" ve sorunlu durumlarda kişilerin kontrolünü sürdürme yeteneğini belirten "kişisel kontrol" boyutudur.

Ölçekten alınabilecek en düşük puan 32, en yüksek puan ise 192'dir. Ölçekten alınan toplam puanın yüksek olması, problemler karşısında etkili çözümler bulamamayı; ölçekten alınan toplam puanın düşük olması ise problem çözmeye etkin ve başarılı problem çözmeye becerilerine sahip olduğunu göstermektedir.

Grafik 4. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Problem Çözme Envanteri Puanları

Bulguların Yorumu

- Problem çözme becerileri puan ortalamaları hemşirelik programındaki öğrencilerin problem çözme becerilerinin ortanın altında olduğunu göstermektedir [Puan aralığı: 32-192 / ölçek orta değeri 112 puan].
- Elde edilen sonuç üçüncü sınıf öğrencilerinin birinci ve ikinci sınıf öğrencilerine göre problem çözmeye daha etkin ve başarılı olduklarını göstermektedir. Bu sonucun üçüncü sınıf öğrencilerinin giderek artan mesleki bilgi birikimi, problem çözme becerilerine etkisi olan derslerin almış olmaları (Kişilerarası İlişkiler, Girişimcilik, Stres ile Baş Etme, Eleştirel Düşünme, Toplumsal Duyarlılık Çalışması, Bilgiye Ulaşma dersleri, Psikiyatri Hemşireliği), laboratuvar uygulamaları, klinik uygulamada hemşirelik sürecinin kullanılması, klinik uygulama deneyimlerinin birinci ve ikinci sınıftaki öğrencilere göre fazla olması ve yaşlarının büyük olması ile ilişkili olabilir.
- Puan ortalamaları incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte ikinci sınıfların puan ortalamaları birinci sınıfa göre daha düşük bulunmuştur. Birinci ve ikinci sınıfın puan ortalamaları arasındaki bu farkın birinci sınıf öğrencilerinin bireysel özellikleri ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Bulgulara İlişkin Öneriler

- Sonuçlara göre öğrencilerin problem çözme becerilerini ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik ders içi ve dışı etkinlikler arttırılmasının etkili olacağı düşünülmektedir.

6. İletişim Becerilerine İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları

2018-2019 Eğitim Öğretim yılı sonunda Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerini değerlendirmede İletişim Becerileri Ölçeği'nden yararlanılmıştır (Ölçek kullanım izni alınmıştır).

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin 2018-2019 Eğitim Öğretim yılı sonunda iletişim becerilerine ilişkin verilerinin analizinde, İletişim Becerileri Ölçeği puan ortalamaları hesaplanmış ve ölçek puan ortalamaları sınıflara göre karşılaştırılmıştır.

Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin İletişim Becerileri Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde, birinci sınıfın $97,17 \pm 11,14$, ikinci sınıfın $103,42 \pm 12,61$, üçüncü sınıfın $101,01 \pm 15,13$ puan aldığı bulunmuştur (Tablo 7 ve Grafik 5).

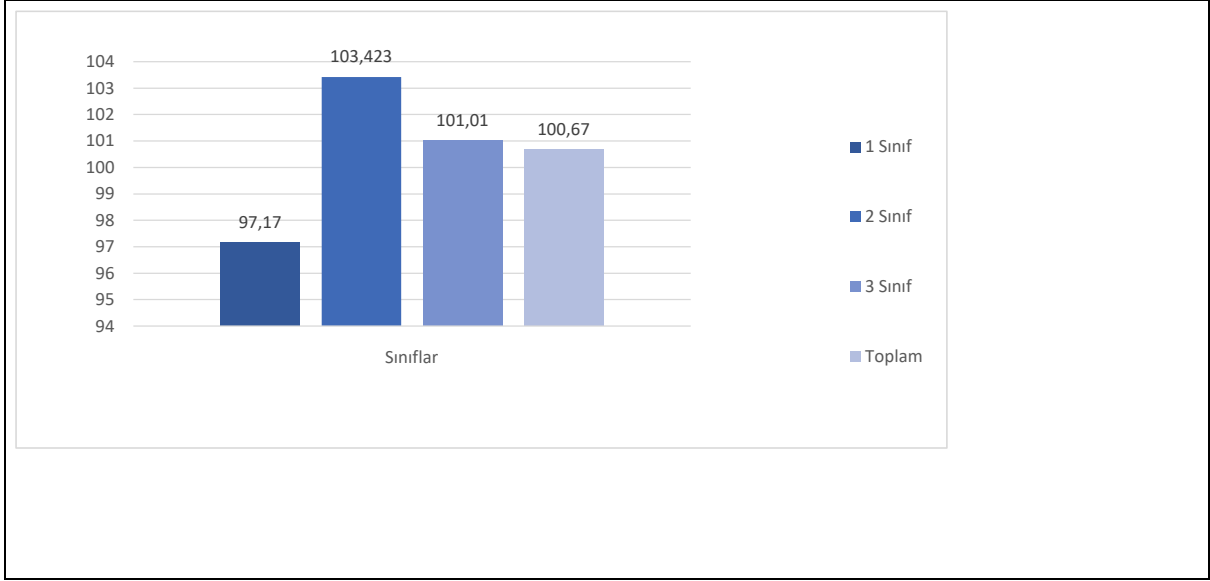
Tüm öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamaları $100,67 \pm 13,24$ olarak hesaplanmıştır. Yapılan karşılaştırmalarda sınıflara göre İletişim Becerileri Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p < 0,05$). Bu farklılığın birinci sınıf öğrencilerinden oluştuğu belirlenmiştir. İkinci sınıf ile üçüncü sınıf toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0,05$) (Tablo 7).

Tablo 7. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Öğrencilerin İletişim Becerilerine İlişkin Öz Değerlendirmeleri

İletişim Becerileri Ölçeği	Birinci Sınıf ^a	İkinci Sınıf ^b	Üçüncü Sınıf ^c	Toplam	İstatistiksel Analiz
	(n=72)	(n=83)	(n=72)	(n=227)	
	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	
Toplam ölçek puanı	$97,17 \pm 11,14$	$103,42 \pm 12,61$	$101,01 \pm 15,13$	$100,67 \pm 13,24$	F=4,468 p=0,013* b>a

F: One-Way ANOVA testi * $p < 0,05$

İletişim Becerileri Ölçeği'nden alınabilecek en düşük puan 25, en yüksek puan ise 125'dir. Ölçekten alınan toplam puanın yüksek olması, iletişim becerilerinin daha iyi olduğunu göstermektedir.

Grafik 5. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği Puanları

Bulguların Yorumu

- Puan ortalamalarına göre hemşirelik öğrencilerinin etkili iletişim becerilerine sahip olduğu düşünülmektedir [Puan aralığı: 25-125 / ölçek orta değeri 75 puan].
- İkinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinde iletişim becerilerinin birinci sınıf öğrencilerine kıyasla daha iyi olmasının nedenleri şu şekilde sıralanabilir:
 - İkinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin buldukları sınıf düzeyi itibarıyla birinci sınıf öğrencilerine kıyasla daha fazla mesleki dersler almış olmaları ikinci sınıfların iletişim becerilerini daha olumlu yönde etkileyebilir.
 - İkinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin buldukları sınıf düzeyi itibarıyla ikinci sınıfta verilen (Psikoloji dersi, Toplumsal Duyarlılık Çalışması dersi ve Eleştirel Düşünme dersi) derslerini almış olmaları ikinci sınıfların iletişim becerilerini daha olumlu yönde etkileyebilir.
 - İkinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin klinik alanda uygulamalı eğitim almış olmaları ikinci sınıfların iletişim becerilerini daha olumlu yönde etkileyebilir. Öğrencilerin klinik ortamda uygulamalı eğitim sırasında hasta ve ailesiyle iletişim konusunda daha fazla deneyim kazanmaktadır. İkinci ve üçüncü sınıfların kişisel özellikleri ve geçmiş deneyimlerinin de iletişim becerilerini etkileyebileceği düşünülmektedir.

Bulgulara İlişkin Öneriler

- İletişim becerilerinin geliştirilmesi için klinik uygulamaların sürdürülmesi, mesleki ve teorik derslerde iletişim becerileri ile ilişkili konuların artırılması önerilmektedir.
- İletişim Becerileri Laboratuvarının 2019-2020 eğitim öğretim yılında uygulamaya geçirilmesi önerilmektedir.

7. Profesyonel Değerlere İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları

2018-2019 Eğitim Öğretim yılı sonunda Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin profesyonel değerlere ilişkin becerilerini değerlendirmede Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği kullanılmıştır. (Ölçek kullanım izni alınmıştır.)

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin 2018-2019 Eğitim Öğretim yılı sonunda yapılan öğrencilerinin profesyonel değerlere ilişkin becerilerine ilişkin verilerinin analizinde, Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği puan ortalamaları hesaplanmış ve ölçek puan ortalamaları sınıflara göre karşılaştırılmıştır.

Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde, birinci sınıfın $181,57 \pm 25,45$, ikinci sınıfın $179,43 \pm 28,24$, üçüncü sınıfın $180,39 \pm 25,14$ puan aldığı saptanmıştır (Tablo 8 ve Grafik 6). Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeğinden tüm öğrencilerin aldığı toplam puan 180,42 olarak hesaplanmıştır.

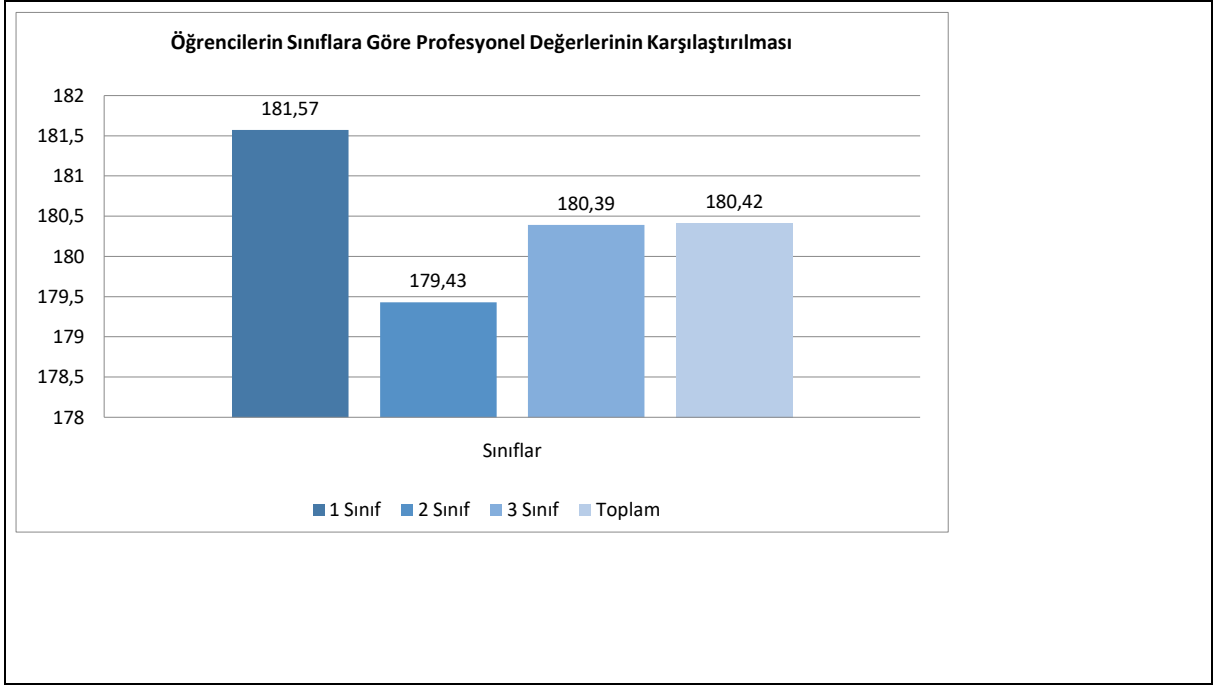
Yapılan karşılaştırmalarda sınıflara göre Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0,05$) (Tablo 8).

Tablo 8. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Öğrencilerin Profesyonel Değerlerine İlişkin Öz Değerlendirmeleri

Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği	Birinci Sınıf (n=74)	İkinci Sınıf (n=83)	Üçüncü Sınıf (n=75)	Toplam (n=232)	İstatistiksel Analiz
	<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	<i>Ort ± SS</i>	
Toplam Ölçek	181,57±25,45	179,43±28,24	180,39±25,14	180,42±26,28	F = 0,129 p = 0,879

F: One-way ANOVA testi

Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 44, en yüksek puan ise 220'dir. Ölçekten alınan toplam puanın yüksek olması, hemşirelerin profesyonel değerlere ve etik konulara daha fazla önem verdiklerini göstermektedir.

Grafik 6. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Profesyonel Değerleri Ölçeği Puanları

Bulguların Yorumu

- Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği toplam puan ortalamalarına göre hemşirelik programındaki öğrencilerin sahip oldukları hemşirelik mesleğinin profesyonel değerlerine ilişkin algılarının iyi olduğunu ($180,42 \pm 26,28$) (orta düzeyin üzeri) (Puan aralığı: 44-220 / orta değer: 132) göstermektedir.
- Her üç sınıfın Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının benzer düzeyde olduğu görülmektedir.

Bulgulara İlişkin Öneriler

- Tüm mesleki derslerde profesyonel değerlere ilişkin konulara daha fazla yer verilmesinin etkili olacağı düşünülmektedir.

8. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Öz Değerlendirme Sonuçları

2018-2019 Eğitim Öğretim yılı sonunda Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği'yle değerlendirilmiştir (Ölçek kullanım izni alınmıştır).

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin 2018-2019 Eğitim Öğretim yılı sonunda yapılan yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemeye ilişkin verilerinin analizinde, Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği puan ortalamaları hesaplanmış ve ölçek puan ortalamaları sınıflara göre karşılaştırılmıştır.

Ölçeğin *Öğrenmeye İsteklilik* alt boyutundan birinci sınıf öğrencileri $43,59 \pm 5,59$, ikinci sınıf $41,81 \pm 10,46$, üçüncü sınıf $41,68 \pm 9,13$ puan almıştır. Örneklemin *Gelişime Açıklık* alt boyutundan ise birinci sınıf $24,78 \pm 3,55$, ikinci sınıf $23,46 \pm 6,15$, üçüncü sınıf $23,31 \pm 6,38$ puan almıştır (Tablo 9 ve Grafik 7).

Yapılan karşılaştırmalarda sınıflara göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği-*Öğrenmeye İsteklilik* ve *Gelişime Açıklık* alt boyutları ve toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0,05$) *Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği toplam* puan ortalamaları birinci sınıf için $68,37 \pm 8,78$, ikinci sınıf için $65,27 \pm 16,46$, üçüncü sınıf için $65,00 \pm 15,95$ puan olarak bulunmuştur (Tablo 9).

Tablo 9. 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Öğrencilerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Öz Değerlendirmeleri

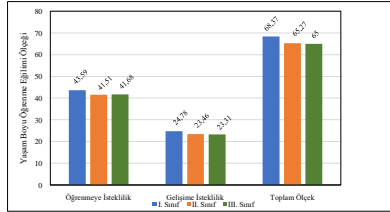
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği	Birinci Sınıf	İkinci Sınıf	Üçüncü Sınıf	Toplam	İstatistiksel Analiz
	(n=79)	(n=86)	(n=77)	(n=242)	
	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	
Öğrenmeye İsteklilik alt boyutu	$43,59 \pm 5,59$	$41,81 \pm 10,46$	$41,68 \pm 9,83$	$42,35 \pm 8,94$	F = 1,132 p = 0,324
Gelişime Açıklık alt boyutu	$24,78 \pm 3,55$	$23,46 \pm 6,15$	$23,31 \pm 6,38$	$23,84 \pm 5,54$	F = 1,704 p = 0,184
Toplam ölçek puanı	$68,37 \pm 8,78$	$65,27 \pm 16,46$	$65,00 \pm 15,95$	$66,20 \pm 14,25$	F = 1,381 p = 0,253

F: One-Way ANOVA testi

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerini Ölçeği beşli likert (1= Kesinlikle katılmıyorum-5= Kesinlikle katılıyorum) biçiminde kullanılmıştır. Ölçek, Öğrenmeye İsteklilik ile Gelişmeye Açıklık şeklinde iki alt boyuttan ve toplam 17 maddeden oluşmaktadır. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği toplam puanı 17-85 arasındadır. Ölçeğin maddelerinin tamamı yaşam boyu öğrenme eğilimini ölçtüğü için alınan yüksek puanlar katılımcıların yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğunu belirtir.

Öğrenmeye İsteklilik alt boyutunda “Yeni şeyler öğrenmekten zevk alırım.”, “Kendi yeterliliklerime uygun öğrenme hedefleri belirlerim.” gibi ifadelerin bulunduğu 11 maddeden oluşmaktadır. Tamamı olumlu ifadelerden oluşan bu boyutta alınan yüksek puanlar, katılımcıların öğrenme isteğinin yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Gelişmeye Açıklık alt boyutunda ise “Kişisel ya da mesleki gelişimim için gerekli farklı alanlardaki bilgi ve becerilerle ilgili eğitim almayı isterim.”, “Bilgi ve teknolojilerdeki hızlı değişimlerden dolayı bilgilerimi yenilemek için sürekli öğrenmeye ihtiyaç duyarım.” gibi ifadeler yer almakta olup, altı maddeden ve olumlu ifadelerden oluşan bu boyutta da alınan yüksek puanlar, katılımcıların kendilerini geliştirmeye açık olduğuna işaret etmektedir.

Grafik 7. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği Puanları

Bulguların Yorumu

- Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği alt boyut ve toplam puanları ($66,20 \pm 14,25$) hemşirelik programındaki öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin orta düzeyin üstünde olduğuna işaret etmektedir [Puan aralığı: 17-85 / ölçek orta değeri 51 puan].
- İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, birinci sınıfların ölçek toplam puan ortalamalarının diğer sınıflara göre daha yüksek olması ($p > 0,05$) lisans eğitimine başlamaları nedeniyle daha heyecanlı olmaları ya da fakülteye giren öğrencilerin üniversite sınav puanlarının giderek daha da yükselmesi, öğrenci profilinin iyileşmesi nedeniyle ilişkili olabilir. Ayrıca birinci sınıf öğrencilerinin bireysel özellikleri ve merak duygularıyla da ilişkilendirilebilir.

Bulgulara İlişkin Öneriler

- Öğrencileri derslerde kendi öğrenme sorumluluklarını kazanacakları eğitim yöntemlerini kullanmaya devam edilmelidir.
- Öğrencileri dergilere, derneklere üye olmaları, kongre ve sempozyum gibi bilimsel toplantılara veya etkinliklere poster-sözel bildiri ile birlikte veya konuşmacı olarak katılmaları konusunda teşvik edilmelidir.
- Öğrencileri araştırmalara katılmaları, sempozyum düzenleme ya da özel günlerde sosyal/bilimsel etkinlikler düzenlemeleri konusunda teşvik edilmelidir.